

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Drobné církevní stavby

Tomáš Vodička

© 2015 ČZU v Praze

1 Souhrn

Diplomová práce se zabývá drobnou církevní architekturou a je zaměřena zejména na kamenné kříže. V teoretické části práce se věnuje popisu různých druhů drobné církevní architektury. Dále se zabývá různými aspekty, které ovlivňují péči o zmíněné církevní památky. Důležitou částí teoretické části je přehled dotačních programů, které mohou být využity k financování oprav a rekonstruování drobné církevní architektury.

V praktické části se pomocí analytických metod snaží vytvořit podklady pro určení zodpovědnosti za péči o kamenné kříže a pomocí fotodokumentace a dle zvolených kritérií určit, které z kamenných objektů již získaly a které aktuálně potřebují památkovou péči. Obrazová příloha napomáhá díky mapám s doplněnými souřadnicemi GPS případným zájemcům navštívit kamenné kříže.

Klíčová slova: Církevní stavby, drobné církevní stavby, kamenné kříže, smírčí kříže, dokumentování, financování oprav, restaurování

2 Cíl práce a metodika

Kamenným křížům se v České republice nevěnuje příliš velká pozornost. Jedním z vedlejších cílů této práce je proto zvýšit povědomí o těchto „svědcích minulosti“ a poukázat na jejich nevšednost, rozmanitost, zajímavost a specifickou krásu.

Teoretická část obsahuje několik menších cílů a fakta zde uvedená jsou převážně získána z odborné literatury nebo odborných článků na internetu a jako celek je především popisná. Prvním dílčím cílem je popsání různých druhů drobných církevních staveb a přesné vymezení toho, kterým kamenným památkám bude celá tato práce věnována.

Také praktická část přináší několik dílčích cílů. Pomocí analytických metod, kde budou jednotlivé kamenné památky rozděleny dle předem určených kritérií od nejlépe udržovaných až po výrazně zanedbané a neudržované a dále dle druhů vlastníka kamenných křížů bude navržena nejvhodnější strategie pro financování jejich údržby, renovace, rekonstrukce, což je hlavním úkolem této práce.

Druhým ale dílčím cílem je na základě výše uvedených zjištění zhodnotit, kteří vlastníci jsou při udržování drobných církevních památek zodpovědnější a jaké důvody k této zodpovědnosti či nezodpovědnosti vedou.

Třetím cílem této práce je zpracovat vyčerpávající fotodokumentaci v současnosti nalezených kamenných křížů, jež bude doplněna také mapou se zobrazením přesné polohy kříže a navíc doplněná přesnými souřadnicemi GPS, aby bylo umožněno potenciálním zájemcům s kontrolou křížů, aby nedocházelo k jejich ztracení, jak se v současné době často děje.

Praktická část této práce bude kombinací několika vzájemně souvisejících metod. Hlavní metodou, jež bude použita, je terénní výzkum. Činnost v terénu je nezbytná pro záměry této práce a jedním z jejích výstupů je zpracování fotodokumentace všech dostupných, do současné doby nalezených a neztracených kamenných křížů v okrese Plzeň-sever.

Další metodou, která je nepostradatelná ve výzkumné práci, byly různé druhy rozhovorů. Ať už rozhovory osobní jako například na krajském úřadu Plzeňského kraje, tak také rozhovory telefonické se zastupiteli obcí. Použití metody rozhovorů bylo upřednostněno před využitím dotazníkového šetření, kde se často setkáváme s malou návratností dotazníků.

3 Výsledky

V praktické části práce bylo zjištěno, že přibližně polovina kamenných křížů na území okresu Plzeň – sever náleží do majetku obcí, kraje či státu. Také bylo zjištěno, že akutní potřebu opravy nebo rekonstrukce má maximálně jedna třetina všech kamenných památek včetně těch vlastněných soukromými subjekty. Celková částka na opravu, údržbu nebo restaurování všech křížů zahrnutých do kategorie 3 – 5 by při využití kvalitních materiálů a se zahrnutím všech provozních nákladů dosáhla maximální výše 426.300,- Kč.

Celá práce byla zaměřena na okres Plzeň – sever a kamenné kříže, které se na území tohoto okresu nacházejí. Hlavním cílem práce bylo pomoci zastupitelům mnoha malých obcí nalézt finanční nástroje pro rekonstruování a opravy těchto drobných církevních památek. Pozitivním zjištěním bylo, že obecní zastupitelé mají dobré povědomí o těchto památkách, přestože v mnoha případech dochází k nerozlišování mezi kříži dřevěnými, litinovými a kamennými.

Další pozitivní věcí, která byla v rámci výzkumu zjištěna, je skutečnost, že většina kamenných křížů je v poměrně dobrém stavu a některé z památek, které v uspokojivém stavu nejsou, mají svojí rekonstrukci již naplánovanou. To znamená, že počet poškozených nebo neudržovaných kamenných křížů by se měl neustále snižovat.

Jako velký přínos práce můžeme vidět, že obecní zastupitelé si uvědomili, že i tak drobné a nepříliš známé památky jako jsou kamenné kříže, se postupně stávají celospolečenským tématem a má význam o ně pečovat. V některých případech začínají být využívány i pro zvýšení cestovního ruchu v regionu. Přestože tato funkce je v případě kamenných křížů spíše marginální.

4 Seznam použitých zdrojů

Literatura

BUKAČOVÁ, I., FÁK, J.: *Paměť krajiny I – VIII*. 1. vydání. Muzeum a galerie severního Plzeňska : Mariánská Týnice, 2007. ISBN 978-80-903165-8-4.

BRŮNOVÁ, R., BRŮNA, K.: *Smírčí kříže rychnovského okresu*. 1. vydání. Státní nakladatelství : Kostelec nad Orlicí, 1994.

FROLEC, V., VAŘEKA, J.: *Lidová architektura*. 1. vydání. Státní nakladatelství technické literatury : Praha, 1983.

GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha : Argo, 1999. ISBN 80-7203-124-4.

HÁJEK, T., BUKAČOVÁ, I.: *Příběh drobných památek*. 1. vydání. Studio JB : České Budějovice, 2001. ISBN 80-900903-9-7.

HEŘMANOVÁ, E., PATOČKA, J.: *Regionální sociologie, sociologie prostoru a prostředí II*. 1. vydání. Oeconomica : Praha, 2007. ISBN 978-80-245-1304-1.

HUDEČEK, J.: *Ekonomické pohledy na památkové statky našich měst*. 1. vydání. Pracovní skupina pro regeneraci MPR a MPZ ČR : Praha, 1992. ISBN 80-85124-15-7.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Kamenné kříže Čech a Moravy*. 2. vydání. Argo : Praha, 2001. ISBN 80-7203-370-0.

PATOČKA, J., HEŘMANOVÁ E.: *Lokální a regionální kultura v české republice*. 1. vydání. Praha : ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-347-8.

PEK, T.: *Stavební památky*. 1. vydání. Praha : Wolters Kluver ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-462-8.

PRECLÍK, V.: *Smírčí kameny*. 1. vydání. Československý spisovatel : Praha, 1990. ISBN 80-202-0174-2.

VLÁČIL, J., HRADECKÁ, I. *Industriální vztahy a sociálně politické orientace českých dělníků a manažerů*. Praha : Sociologický ústav AV ČR, 1995. ISBN 80-85950-04-9.

Internetové zdroje

www.czso.cz

www.fondbudoucnosti.cz

www.katolicka-kultura.sweb.cz

www.mapy.cz

www.mkcr.cz

www.npu.cz